

МОДИФІКАЦІЯ ПРИНЦИПІВ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ДОМІНАНТА УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

©2020 ВАСИЛИШИН С. І.

УДК 631.15-049.5:657
JEL: B52; M41; O13; Q12

Василишин С. І. Модифікація принципів обліково-аналітичного забезпечення як домінанта управління економічною безпекою аграрних підприємств

Управління будь-яким підприємством здійснюється на базі інформації, зосередженої в різних джерелах, яка накопичується в процесі підприємницької чи іншої діяльності. Використання інформації як специфічної субстанції у процесі обліково-аналітичного забезпечення передбачає дотримання певних принципів, основними з яких є: обачність, повнота висвітлення, безперервність діяльності, своєчасність, суттєвість, правдиве подання, зрозумілість тощо. Ці принципи визначено як міжнародними, так і національними стандартами. Мета статті полягає в обґрунтуванні необхідності та напрямів модифікації принципів обліково-аналітичного забезпечення як домінанти управління економічною безпекою аграрних підприємств. Охарактеризовано особливості ідентифікації та класифікації принципів обліково-аналітичного забезпечення. Проведено порівняльний аналіз сутності принципів, наведених у міжнародних і національних нормативно-правових актах. Здійснено критичний аналіз поглядів науковців щодо виокремлення принципів фінансового, управлінського обліку та економічного аналізу. У результаті дослідження запропоновано виокремлення специфічних безпекоорієнтованих принципів обліково-аналітичного забезпечення, які у своїй сукупності є важливою домінантою формування архітектури обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою, підсилюють адекватність принципів обліку й аналізу запитам зміцнення економічної безпеки та створюють платформу для формування безпекоорієнтованої облікової політики та безпекових акцентів представлення аграрного бізнесу у звітності. Перспективою подальших досліджень є оцінка впливу інформаційних запитів стейкхолдерів гарантування економічної безпеки та галузеві специфіки на архітектуру обліково-аналітичного забезпечення в аграрних підприємствах.

Ключові слова: обліково-аналітичне забезпечення, принципи, економічна безпека, облік, аналіз, модифікація, аграрні підприємства.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-6-219-226>

Рис.: 2. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 14.

Василишин Станіслав Ігорович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту, Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва (с. Докучаєвське-2, корп. 1, 62483, Україна)

E-mail: vasylyshynstanislav@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5023-9878>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/B-4646-2019>

УДК 631.15-049.5:657
JEL: B52; M41; O13; Q12

Василишин С. И. Модификация принципов учетно-аналитического обеспечения как доминанта управления экономической безопасностью аграрных предприятий

Управление любым предприятием осуществляется на основании информации, сосредоточенной в различных источниках, которая накапливается в процессе предпринимательской деятельности. Использование информации как специфической субстанции в процессе учетно-аналитического обеспечения предполагает соблюдение определенных принципов, основными из которых являются: осмотрительность, полнота освещения, непрерывность деятельности, своевременность, уместность, правдивость, понятность и т. п. Цель статьи заключается в обосновании необходимости и направлений модификации принципов учетно-аналитического обеспечения как доминанты управления экономической безопасностью аграрных предприятий. Охарактеризованы особенности идентификации и классификации принципов учетно-аналитического обеспечения. Проведен сравнительный анализ сущности принципов, приведенных в международных и национальных нормативно-правовых актах. Осуществлен критический анализ взглядов ученых о выделении принципов финансового, управленческого учета и экономического анализа. В результате исследования предложено выделение специфических безопасноориентированных принципов учетно-аналитического обеспечения, которые в своей совокупности являются важной доминантой формирования архитектуры учетно-аналитического обеспечения управления экономической безопасностью, усиливают адекватность принципов учета и анализа запросам укрепления экономической безопасности и создают платформу для формирования безопасноориентированной учетной политики и безопасностных акцентов представления аграрного бизнеса в отчетности. Перспективой дальнейших исследований является оценка влияния информационных запросов стейкхолдеров гарантирования экономической безопасности и отраслевой специфики на архитектуру учетно-аналитического обеспечения в аграрных предприятиях.

Ключевые слова: учетно-аналитическое обеспечение, принципы, экономическая безопасность, учет, анализ, модификация, аграрные предприятия.

Рис.: 2. **Табл.:** 3. **Библ.:** 14.

Василишин Станіслав Ігорович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського учета и аудита, Харьковский национальный аграрный университет им. В. В. Докучаева (с. Докучаевское-2, корп. 1, 62483, Украина)

E-mail: vasylyshynstanislav@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5023-9878>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/B-4646-2019>

UDC 631.15-049.5:657
JEL: B52; M41; O13; Q12

Vasylyshyn S. I. Modification of the Principles of Accounting and Analytical Provision as a Dominant of the Economic Security Management of Agrarian Enterprises

Management of any enterprise is based on the information concentrated in different sources, which accumulates in the process of entrepreneurial activity. The use of information as a specific substance in the process of accounting and analytical provision involves compliance with certain principles, the main of which are: circumspection, completeness of coverage, continuity of activity, timeliness, relevance, truthfulness, clarity, etc. The article is aimed at substantiating the

need and the directions of modification of the principles of accounting and analytical provision as a dominant in the management of economic security of agrarian enterprises. The features of identification and classification of accounting and analytical provision principles are characterized. A comparative analysis of the essence of the principles provided in both the international and the national regulations is carried out. A critical analysis of the views of scholars on allocation of the principles of financial, management accounting and economic analysis is made. The study results in suggesting to allocate specific security-oriented principles of accounting and analysis provision, which together are an important dominant in forming the architecture of the accounting and analytical provision of security management, enhance the adequacy of the principles of accounting and analysis towards the requests for strengthening economic security and create a platform for the formation of the security-oriented accounting policies and security emphasis on the presentation of agrarian business in reporting. Prospect for further research is to evaluate the impact of information requests by stakeholders of guaranteeing the economic security and industry specificity on the architecture of accounting and analytical provision in agrarian enterprises.

Keywords: accounting and analytical provision, principles, economic security, accounting, analysis, modification, agrarian enterprises.

Fig.: 2. **Tabl.:** 3. **Bibl.:** 14.

Vasylishyn Stanislav I. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Auditing, Kharkiv National Agrarian University named after V. V. Dokuchaev (v. Dokuchaievskе-2, 1st build., 62483, Ukraine)

E-mail: vasylishynstanislav@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5023-9878>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/B-4646-2019>

Розширення місії та спроможності інституту бухгалтерського обліку безпековою функціональністю зумовлює необхідність модифікації діючих принципів обліково-аналітичного забезпечення складних управлінських процесів у ході досягнення стратегічних цілей аграрних підприємств. Саме тому, формуючи обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою, важливо досить чітко імплементувати під час прийняття управлінських рішень фундаментальні та специфічні принципи як надважливий елемент системи зміцнення економічної безпеки аграрних підприємств і системи менеджменту загалом.

Принципи обліку й аналізу як підсистем обліково-аналітичного забезпечення з огляду на їх відповідність інформаційним запитам системи менеджменту досліджували зарубіжні та українські вчені, серед яких: М. Бондар, Т. Бочуля, К. Безверхий, Ф. Бутинець, В. Дерій, Р. Ентоні, П. Житний, В. Жук, О. Качмар, В. Ковальов, А. Крутова, І. Лазаришина, С. Легенчук, Н. Лоханова, В. Микитюк, Л. Нападівська, М. Огійчук, О. Олійник, В. Осмятченко, А. Пилипенко, Д. Пілевич, В. Плаксієнко, Г. Савицька, Я. Соколов, Дж. Ріс, О. Сокіл, Н. Танклевська, О. Ульянченко, І. Фаріон, Н. Хорунжак, М. Шигун та ін.

У працях цих авторів глибоко розкрито методологічні та практичні аспекти застосування міжнародних і національних принципів в обліковій практиці. Водночас напрями модифікації принципів обліково-аналітичного забезпечення в контексті зміцнення економічної безпеки підприємств потребують поглибленого вивчення, що зумовило проведення дослідження з означеної теми.

Метою статті є обґрунтування необхідності та напрямів модифікації принципів обліково-аналітичного забезпечення як домінанти управління економічною безпекою аграрних підприємств.

З філософської точки зору принцип (від лат. *principium* – початок, основа) – це «першопочаток, те, що лежить в основі певної сукупності фактів, теорії,

науки; центральне поняття, основоположна ідея, що пронизує певну систему знання і субординує його» [1, с. 519].

На думку К. Утенкової, «принципами системи економічної безпеки є ті правила, норми, переконання чи твердження, які забезпечують ефективне функціонування цієї системи» [2, с. 81]. Науковець Е. Ібрагімов сформував таку групу принципів побудови системи економічної безпеки підприємства: законність, системність побудови, економічна доцільність, ефективність управлінських рішень, результативність, оптимізація витрат, комплексність, збалансованість, своєчасність, безперервність, моніторинг, активність, координація та взаємодія, централізація, інтегрованість, спрямованість на стратегічні цілі, об'єктивність, оперативність і динамічність, варіативність, адекватність реагування, адаптивність, гнучкість управління, розвиток і вдосконалення, стимулювання і відповідальність [3].

Історично склалося, що принципи бухгалтерського обліку – це основа теорії та практики ведення бухгалтерського обліку, підготовки та подання фінансової звітності, тому їх перелік і сутність визначають численні законодавчі акти в усіх країнах світу. Також вони є предметом наукової дискусії представників облікової науки та практики.

З метою всебічної характеристики та розробки підґрунтя для формування принципів обліково-аналітичного забезпечення, на нашу думку, доцільним є виокремлення принципів нормативно-правового забезпечення, загальнонаукових принципів, принципів бухгалтерського обліку та економічного аналізу (рис. 1).

Усі без винятку принципи бухгалтерського обліку, визначені в системі обліку України, взято за основу з міжнародних стандартів, тому ми вважаємо, що розглядати національну та міжнародні системи обліку слід у взаємозв'язку, і розділяти їх неможливо.

Управління будь-яким підприємством здійснюється на базі інформації, зосередженої в різних дже-

Рис. 1. Структуризація принципів обліково-аналітичного забезпечення

Джерело: авторська розробка.

релах, яка накопичується в процесі підприємницької чи іншої діяльності. Однак інформація – специфічна субстанція, використання якої передбачає дотримання певних принципів, основними з яких є обачність, повнота висвітлення, безперервність діяльності, своєчасність, вагомість тощо. Ці принципи визначено як міжнародними, так і національними стандартами.

Першу спробу сформулювати принципи обліку зроблено в США в 1936 р., коли Американська асоціація бухгалтерів розробила перші стандарти обліку. Відтоді в США і за їх прикладом в інших країнах (особливо англомовних) проводять систематичну роботу зі створення бухгалтерських стандартів. Усі вони являють собою розробку окремих принципів, які становлять основу бухгалтерського обліку. Важливо відзначити, що майже кожен сучасний автор пропонує свою систему принципів, багато з яких часто дублюються, але кожен дослідник виокремлює якісь особливі принципи та їх тлумачення.

Заслуговує на увагу дослідження з цієї проблеми професора Санкт-Петербурзького торгово-економічного інституту Я. Соколова [4]. Він аргументує 13 взаємопов'язаних принципів: цілісності, самостійності, реєстрації, безперервності, ідентифікації, відповідності, квантифікованості, відносності, додатковості, контролю облікових даних, несуперечливості, зрозумілості інтерпретації, комунікативності.

Сам перелік принципів, наведених Я. Соколовим, свідчить про індивідуальний підхід ученого та його особистісне розуміння змісту цих принципів. Головним автор визнає принцип цілісності, який забезпечує єдину систему бухгалтерського обліку, задану в інтересах управління господарськими процесами.

Проте, на нашу думку, цілісність системи бухгалтерського обліку визначається та забезпечується багатьма іншими принципами в їх взаємодії та взаємозумовленості. Окремо виділяють принцип реєстрації. Але процес реєстрації – це технічний прийом, який не може бути фундаментальним принципом.

Для аналізу переліку принципів у нормативно-правовому полі облікової науки і практики вважаємо за доцільне здійснити їх порівняння у вітчизняних та міжнародних законодавчих актах (табл. 1). Сірим кольором виділено подібні для вітчизняної та міжнародної облікової практики принципи, серед яких безперервність, автономність, суттєвість, своєчасність, нарахування.

Основою принципів бухгалтерського обліку в глобальному розумінні є Концептуальна основа фінансової звітності, яка містить якісні основоположні характеристики корисної фінансової інформації, що має бути у фінансових звітах. Крім того, цей нормативний акт визначає таке: як правило, фінансові звіти складають на основі припущення, що суб'єкт господарювання є безперервно діючим і залишатиметься діючим в осяжному майбутньому. Також Концептуальною основою визначено принцип нарахування, який описує наслідки впливу операцій та інших подій і обставин на економічні ресурси суб'єкта господарювання, що звітує, та вимоги до цього в періоди, у які такі наслідки сталися, навіть якщо отримання відповідних грошових коштів та їх сплата відбуваються в іншому періоді [5].

Водночас на сьогодні Концептуальна основа, МСФЗ і МСБО не є загальнозастосовуваними всіма країнами світу. Суттєву перевагу, особливо в США та

Нормативно-правовий базис принципів обліку та звітності в Україні та світі

Концептуальна основа фінансової звітності		Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Принципи GAAP у США (якісні характеристики фінансової інформації)	Фундаментальні принципи обліку в країнах світу	
Основоположні припущення	Якісні характеристики корисної фінансової інформації				
нарахування	доречність	повне висвітлення	прибутковість	подвійний запис	
безперервність	суттєвість	автономність	цінність для прогнозування	автономність	
	правдиве подання	повнота	своєчасність	безперервність діяльності	
		нейтральність	єдність	консерватизм	
		свобода від помилок	суттєвість	періодичність	
	зіставність		превалювання сутності над формою		грошовий вимірник
	можливість перевірки		єдиний грошовий вимірник		нарахування
	своєчасність		інші принципи		реалізація
	зрозумілість				

Джерело: систематизовано на основі [5–7].

пов'язаних спільними бізнес-структурами країнах чи корпораціях, віддають загальноприйнятим обліковим принципам GAAP (*Generally Accepted Accounting Principles*).

Дані табл. 1 показують наявність певних відмінностей між принципами обліку за МСФЗ і GAAP та більшу орієнтацію останніх на задоволення потреб зовнішніх користувачів інформації, особливо інвесторів і кредиторів, що пов'язано зі специфікою роботи більшості американських корпорацій. Однак у МСФЗ передбачено більше можливостей для вибору альтернативних підходів відображення активів, власного капіталу та зобов'язань. Крім того, підготовка фінансової звітності за принципами МСФЗ значно простіша, ніж за принципами GAAP, особливо у випадках протиріччя і виникнення подвійних трактувань норм стандартів.

Україна однією з перших країн пострадянського простору почала в 1990-х рр. імплементувати у вітчизняне законодавство норми міжнародних стандартів, розроблені Комітетом з Міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS). У результаті цього на основі Концептуальної основи, МСФЗ та МСБО до 2018 р. розроблено десять (нині – сім) принципів бухгалтерського обліку, визначених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [6]. Аналіз переліку цих принципів бухгалтерського обліку свідчить про більшу їх орієнтацію на задоволення потреб як зовнішніх

(особливо державних органів), так і внутрішніх користувачів, а також про суттєво більшу, порівняно з МСФЗ і GAAP, контрольну спрямованість.

На думку К. Безверхого, діючий набір принципів потрібно доповнити принципами суттєвості та економічності. Відповідно до цієї пропозиції «принцип суттєвості дозволяє оптимізувати обліково-синтетичне опрацювання обліково-звітної інформації, виділити релевантну інформацію без надмірної аналітичності й достатню для аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства. Принцип економічності передбачає встановлення балансу між коштами, витраченими на формування обліково-звітної інформації, та економічної вигоди від її використання» [8, с. 90].

На окрему увагу заслуговують принципи управлінського обліку, оскільки «через низку принципів відмінностей фінансового й управлінського обліку екстраполяція принципів ведення бухгалтерського (фінансового) обліку на практику управлінського обліку неможлива» [9, с. 175]. Водночас специфічні принципи управлінського обліку віддзеркалюють його орієнтацію на внутрішніх користувачів інформації та забезпечення управління витратами та собівартістю (табл. 2).

Для допомоги провідним компаніям світу в досягненні успіху та стратегічних цілей Американським інститутом сертифікованих публічних бухгалтерів (AICPA) та Привілейованим інститутом управлінських бухгалтерів (CIMA) розроблено Глобальні

Систематизація принципів управлінського обліку

Глобальні принципи СИМА	Базові принципи (за Л. В. Нападівською)	Спеціальні принципи (за І. Д. Фаріон і Т. М. Писаренко)
Комунікація породжує інформацію, що має вплив	Методологічного плюралізму	Оцінки результатів діяльності структурних підрозділів підприємства
Інформація є актуальною	Орієнтація на досягнення стратегічних цілей підприємства	Багатоваріантності рішень
Розумне керування вибудовує довіру	«Різна собівартість для різних цілей»	Бюджетного методу управління
Аналіз впливає на вартість компанії	Результативності	Залежності
	Відповідальності	Причинності
	Комплексності	Взаємозв'язку
	Економічності	Співвідношення облікової інформації з відповідним рівнем управлінського рішення
		Відповідності методів і процедур управлінського обліку ключовим цілям і завданням управління
		Єдності обліково-аналітичного простору прийняття управлінських рішень

Джерело: систематизовано на основі [9–11].

принципи управлінського обліку, якими мають керуватися практики управлінського обліку. Узагальненими принципами, визначеними цим документом, є такі: комунікація породжує інформацію, що має вплив; інформація є актуальною; розумне керування вибудовує довіру; аналізується вплив на вартість [10].

Важливою складовою згадуваних Глобальних принципів є підсистема управління ризиками, яка визначає його як процес виявлення, оцінки та реагування на помилки, пов'язані з діяльністю організації, для досягнення її стратегічних цілей. З огляду на чотирикомпонентну модель глобальних принципів у документі дано всебічну характеристику складових, цілей, принципів, методів та підсистем їх реалізації з метою об'єктивного, збалансованого та зрозумілого опису основних ризиків організації, її системи управління ризиками та внутрішнього контролю. Саме тому вважаємо, що застосування Глобальних принципів управлінського обліку, визнаних у найбільш розвинених країнах світу, дозволяє приймати ефективні управлінські рішення щодо зміцнення економічної безпеки господарюючих суб'єктів за рахунок адекватної реакції на ризики, з якими вони стикаються, і захищати вартість, яку згадані суб'єкти генерують.

Водночас розвиток науково-технічного прогресу у XXI ст. зумовлює широке використання в процесі обліково-аналітичного забезпечення управлінських процесів автоматизованих технологій обробки інформації, що відбивається на принципах обліку. У цьому контексті, на наш погляд, є важливим висновок, зроблений професором В. Осмятченком, який

наводить основоположні принципи бухгалтерського обліку з використанням автоматизованих систем з виокремленням принципів-забезпечень, принципів-умов, принципів-рекомендацій і принципів-обмежень [12].

Що стосується принципів аналізу як складової обліково-аналітичного забезпечення, то їх перелік тісно переплітається з діалектичним підходом до пізнання економічних явищ і процесів, що пов'язане зі специфікою методологічного забезпечення аналітичних процедур. Вважаємо, що найбільш повний перелік принципів економічного аналізу наведено в працях Г. Савицької та І. Лазаришиної: науковість, комплексність, системність, об'єктивність, дієвість, регулярність, оперативність, масовість, державний підхід, ефективність [13]; комплексність; науковий підхід; релевантність аналітичної інформації; суттєвість; адаптивність; узгодженість; випереджуюче відображення; оптимізаційний підхід [14].

Зважаючи на включення економічної безпеки до складу об'єктів обліково-аналітичного забезпечення, важливо співвіднести групи принципів обліково-аналітичного забезпечення та принципів забезпечення економічної безпеки з урахуванням принципів системного підходу, що дозволяє сформулювати модифіковані принципи обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою аграрних підприємств (рис. 2).

Як результат проведеного глибокого аналізу різноманітності принципів зміцнення економічної безпеки, обліку й аналізу, що базуються на загально-

Рис. 2. Логіка модифікації принципів обліково-аналітичного забезпечення як домінанти управління економічною безпекою

Джерело: авторська розробка.

наукових принципах і принципах системного підходу, пропонуємо їх модифікацію в 16 основоположних принципів обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою. Не применшуючи ваги кожної групи наведених принципів, стверджуємо, що виокремлена група безпекоорієнтованих принципів у кінцевому варіанті збагачує можливості інституту бухгалтерського обліку та дієвість інструментів економічного аналізу. Це є важливою домінантою управління економічною безпекою аграрних підприємств (табл. 3).

ВИСНОВКИ

Фундаментальною основою обліково-аналітичного забезпечення управлінських процесів є принципи, які формуються під впливом як базових нормативно-правових актів міжнародного і національного рівня, так і облікової науки та практики.

Модифікація принципів обліково-аналітичного забезпечення на основі включення до їх складу специфічних безпекоорієнтованих принципів (економічної сенситивності, стратегічного цілепокладання, галузевої спрямованості, управлінського холізму, біхевіористичної спрямованості, кіберзахисту, комплексності, дуалізму, організаційної координації, комплаєнсу та свободи від шахрайства, диференціації, комерційної таємниці, перманентності, прогностичності, ефективності та комунікації), які у своїй су-

купності є важливою домінантою формування архітектури обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою, підсилює адекватність принципів обліку й аналізу щодо запитів зміцнення економічної безпеки та створює платформу для формування безпекоорієнтованої облікової політики та безпекових акцентів представлення аграрного бізнесу у звітності.

Перспективою подальших досліджень є оцінка впливу інформаційних запитів стейкхолдерів гарантування економічної безпеки та галузевої специфіки на архітектуру обліково-аналітичного забезпечення в аграрних підприємствах. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук, Є. К. Бистрицький, М. О. Булатов та ін. Київ : Абрис, 2002. 742 с.
2. Утенкова К. О. Система економічної безпеки аграрного сектору: принципи функціонування. *Агросвіт*. 2020. № 3. С. 80–89. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.3.80.
3. Ібрагімов Е. Е. Принципи побудови системи економічної безпеки підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 6. С. 330–333. URL: <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/67.pdf>
4. Соколов Я. Принципы бухгалтерского учёта. *Бухгалтерский учёт*. 1996. № 2. С. 15–22.

Модифіковані принципи обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки аграрних підприємств

Принцип	Сутнісна характеристика принципу
Економічної сенситивності	Визначення та оцінка волатильності базових показників діяльності аграрного підприємства та їх чуттєвості до змін внутрішніх і зовнішніх чинників економічної безпеки
Стратегічного цілепокладання	Орієнтованість обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки на досягнення стратегічних цілей аграрного підприємства та його спрямованість на задоволення інтересів у довготерміновій перспективі, забезпечення стратегічного планування й аналізу базових показників протягом термінального періоду
Галузевої спрямованості	Необхідність урахування специфіки функціонування аграрних підприємств на всіх стадіях ведення обліку, проведення економічного аналізу та під час прийняття економічних рішень щодо зміцнення економічної безпеки аграрних підприємств
Управлінського холізму	Забезпечення цілісності моделі зміцнення економічної безпеки підприємства як окремого суб'єкта середовища підприємницької діяльності на основі інтеграції обліково-аналітичного забезпечення як надважливої складової організаційної моделі менеджменту аграрного підприємства
Біхевіористичної спрямованості	Урахування біхевіористичних аспектів реалізації обліково-аналітичного забезпечення (професійне судження фахівців, їх кваліфікація, переконання)
Кіберзахисту	Урахування визначального впливу інформаційних технологій на обліково-аналітичне забезпечення та забезпечення надійності інформаційного середовища аграрного підприємства та його інформаційної безпеки
Комплементарності	Розробка рівнозначних заходів щодо змінення різних складових економічної безпеки на основі інтегрованих інформаційних потоків підприємства
Дуалізму	Урахування дуальної природи феномена економічної безпеки, яка зі статичного погляду втілює рівноважний стан забезпечення фінансової стійкості та протидії загрозам і ризикам, а з динамічного – формування платформи для економічного розвитку підприємства та зростання конкурентних переваг
Організаційної координації	Формування архітектури обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки на основі координації функцій, повноважень і дій різних структурних підрозділів у рамках організаційної моделі менеджменту аграрних підприємств
Комплаєнсу та свободи від шахрайства	Забезпечення постійного тестування та внутрішнього контролю за надійністю та якістю внутрішніх компонентів обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки аграрних підприємства
Диференціації	Досягнення еквівалентності та ієрархічності інструментів і завдань обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки при нівелюванні впливу ризиків на рівні макро-, мезо- та мікросередовища
Комерційної таємниці	Досягнення під час реалізації функцій обліково-аналітичного забезпечення неухильного дотримання захисту комерційної таємниці та попередження проявів економічного шпигунства з боку контрагентів
Перманентності	Інсталяція в систему обліково-аналітичного забезпечення безперервного моніторингу загроз і небезпек макро-, мезо- та мікросередовищу функціонування аграрного підприємства
Прогностичності	Постійний моніторинг ризиків та загроз бізнес-середовищу аграрних підприємств на основі побудови кореляційно-регресійних моделей впливу факторів на економічну безпеку та розробка прогнозів її рівня на основі таких моделей
Ефективності	Оцінка ефективності моделі обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки, виявлення його «вузьких місць» і проявів неефективного використання наявних матеріальних, трудових, фінансових та інтелектуальних ресурсів
Комунікації	Створення інтегрального мислення та побудова ефективних каналів комунікування менеджерів різних рівнів, бухгалтерів, аналітиків, інших працівників та внутрішніх стейкхолдерів зміцнення економічної безпеки аграрного підприємства

Джерело: авторська розробка.

5. Концептуальна основа фінансової звітності. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009
6. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
7. The Accounting Standards Codification. URL: <https://www.icaew.com/technical/by-country/north-america/us/accounting-in-us/us-gaap>
8. Безверхий К. Принципи бухгалтерського обліку та їх вплив на обліково-звітну інформацію підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2012. № 6. С. 76–92. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/2286/1/GEB_2012_v39_No6-K_Bezverkhyy-Accounting_principles_and_its_impact%20_on__76.pdf
9. Нападівська Л. В. Базові принципи управлінського обліку. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 1. С. 173–181.
10. Global Management Accounting Principles. URL: <https://www.cgma.org/resources/reports/globalmanagementaccountingprinciples.html>
11. Фаріон І. Д., Писаренко Т. М. Управлінський облік : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2012. 792 с.
12. Осмятченко В. Вплив інформаційних технологій на принципи і функції бухгалтерського обліку. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2014. Вип. 1. С. 80–87. URL: <https://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2014/14ovofbo.pdf>
13. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия : учебник для вузов. М. : ИНФРА-М, 2009. 536 с.
14. Лазаришина І. Д. Економічний аналіз в Україні: історія, методологія, практика : монографія. Рівне : НУВГП, 2005. 369 с.

REFERENCES

Bezverkhyy, K. "Pryntsyvy bukhgalterskoho obliku ta yikh vplyv na oblikovo-zvitnu informatsiiu pidpriemstva" [Accounting Principles and their Impact on the Accounting and Reporting Information of the Enterprise]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*. 2012. <http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/2286/1/>

- GEB_2012_v39_No6-K_Bezverkhyy-Accounting_principles_and_its_impact%20_on__76.pdf
- Farion, I. D., and Pysarenko, T. M. *Upravlinskyi oblik* [Managerial Accounting]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2012.
- "Global Management Accounting Principles". <https://www.cgma.org/resources/reports/globalmanagementaccountingprinciples.html>
- Ibrahimov, E. E. "Pryntsyvy pobudovy systemy ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva" [Economic Security of Enterprise System Principles of Organization]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*. 2015. <http://globalnational.in.ua/archive/6-2015/67.pdf>
- "Kontseptualna osnova finansovoi zvitnosti" [Conceptual Basis of Financial Reporting]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009
- [Legal Act of Ukraine] (1999). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
- Lazaryshyna, I. D. *Ekonomichniy analiz v Ukraini: istoriia, metodolohiia, praktyka* [Economic Analysis in Ukraine: History, Methodology, Practice]. Rivne: NUVHP, 2005.
- Napadovska, L. V. "Bazovi pryntsyvy upravlinskoho obliku" [Fundamentals of Managerial Accounting]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 1 (2013): 173-181.
- Osmiatchenko, V. "Vplyv informatsiinykh tekhnolohii na pryntsyvy i funktsii bukhgalterskoho obliku" [Influence of Information Technologies is on Principles and Functions of Record-Keeping]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava*. 2014. <https://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2014/14ovofbo.pdf>
- Savitskaya, G. V. *Analiz khozyaystvennoy deyatelnosti predpriyatiya* [Analysis of the Economic Activity of the Enterprise]. Moscow: INFRA-M, 2009.
- Shynkaruk, V. I. et al. *Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk* [Philosophical Encyclopedic Dictionary]. Kyiv: Abrys, 2002.
- Sokolov, Ya. "Printsyvy bukhgalterskoho ucheta" [Accounting Principles]. *Bukhgalterskiy uchet*, no. 2 (1996): 15-22.
- "The Accounting Standards Codification". <https://www.icaew.com/technical/by-country/north-america/us/accounting-in-us/us-gaap>
- Utenkova, K. O. "Systema ekonomichnoi bezpeky ahrarnoho sektoru: pryntsyvy funktsionuvannia" [System of Economic Security in the Agricultural Sector: Principles of Functioning]. *Ahrosvit*, no. 3 (2020): 80-89. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.3.80